

Bezoekadres

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
Postbus 16164
2500 BD Den Haag

T 070 340 70 00
F 070 340 70 44
www.scp.nl

Inlichtingen bij

Lotte Vermeij
l.vermeij@scp.nl
070-340 6264

PERSBERICHT

Meest kwetsbare ouderen hebben minste aansluiting bij het dorp

Den Haag, 8 februari 2016

- Van de oudere dorpsbewoners (75 jaar of ouder) met zware lichamelijke beperkingen heeft 23% geen dorpsgenoten die zij om hulp kunnen vragen; dit is meer dan van degenen met lichte (15%) of geen lichamelijke beperkingen (12%).
- Oudere dorpsbewoners met veel aansluiting met dorpsgenoten ervaren nauwelijks minder praktische problemen, maar wel minder eenzaamheid, onveiligheid en neerslachtigheid.
- Op hoge leeftijd (85 en ouder) krijgen dorpsbewoners vaker hulp van dorpsgenoten: 29% krijgt regelmatig hulp met het huishouden, 20% bij het boodschappen halen, 15% krijgt regelmatig een lift en 14% hulp bij klusjes in of om het huis.
- Alleenstaande ouderen en ouderen die kwetsbaar zijn door lichamelijke beperkingen krijgen relatief vaak hulp van dorpsgenoten; ouderen met een laag inkomen juist weinig.
- Op hoge leeftijd komt deze hulp steeds minder vaak tot stand doordat ouderen er zelf om vragen en steeds vaker doordat anderen hulp aanbieden. Ook komt hulp steeds vaker tot stand door bemiddeling van het eigen netwerk of instanties.

Dit zijn enkele conclusies uit de SCP-publicatie *Kleine gebaren. Het belang van dorpsgenoten voor ouderen op het platteland*. In deze publicatie schetst dr. Lotte Vermeij een beeld van de aansluiting van oudere dorpsbewoners met hun dorpsgenoten en hoe deze verandert met toenemende kwetsbaarheid. Ook gaat zij in op de relatie hiervan met enkele dagelijkse problemen die op hoge leeftijd toenemen, zoals moeite met het huishouden en eenzaamheid. Nu Nederlanders steeds ouder worden en ook kwetsbare ouderen steeds langer zelfstandig wonen, worden informele relaties in de buurt steeds belangrijker als bron van steun en hulp.

Deze studie is gebaseerd op een schriftelijke en online enquête onder ruim 7000 bewoners van kleine dorpen (<3000 inwoners) en buitengebieden, waaronder ruim 1200 van 75 jaar en ouder. Zij maakt onderdeel uit van de Sociale Staat van het Platteland (SSP), een onderzoeksprogramma dat het SCP uitvoert op verzoek van het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Hoe ouder en kwetsbaarder, hoe minder aansluiting bij dorpsgenoten

Terwijl ouderen op hoge leeftijd meer aangewezen raken op hun directe omgeving, krijgen zij minder aansluiting bij dorpsgenoten. Het aantal contacten in het dorp neemt af en daarmee ook het aantal dorpsgenoten dat zij om hulp kunnen vragen: terwijl 95% van de dertigers minimaal één dorpsgenoot om hulp kan vragen, is dit onder 75-plussers maar 84%. In mindere mate krijgen zij ook een wat negatiever beeld van hoe dorpsbewoners met elkaar omgaan. Hun verminderende aansluiting met dorpsgenoten kan begrepen worden in het licht van hun toenemende kwetsbaarheid: vooral ouderen met zware lichamelijke beperkingen hebben weinig lokale contacten en een minder gunstig beeld van hoe dorpsbewoners met elkaar omgaan. Ook ouderen die pas als volwassenen naar het dorp verhuisden, die buiten het dorp wonen en die weinig contact met familie hebben relatief weinig aansluiting bij dorpsgenoten.

Ouderen met weinig aansluiting ervaren nauwelijks meer praktische problemen, maar wel meer sociaal-emotionele problemen

Wie veel aansluiting heeft bij dorpsgenoten heeft nauwelijks minder praktische problemen: ouderen met veel lokale contacten hebben weliswaar iets minder moeite met het huishouden, maar zij ervaren niet minder problemen met vervoer. Wel bestaat er een verband tussen de aansluiting met dorpsbewoners en sociaal-emotionele problemen. Dit geldt vooral voor eenzaamheid: onder de ouderen met veel aansluiting bij dorpsgenoten vormt dit nauwelijks een probleem (7%), maar onder de ouderen met weinig aansluiting komt het vaak voor (33%). Ook voelen ouderen met een positief beeld van hoe dorpsbewoners met elkaar omgaan zich minder onveilig en minder neerslachtig.

Kwetsbare ouderen krijgen vaker hulp, behalve arme ouderen

Hoewel dorpsbewoners naarmate ze ouder worden steeds minder dorpsbewoners om hulp kunnen vragen, krijgen ouderen op hoge leeftijd steeds vaker hulp van dorpsgenoten. Vooral ouderen die relatief kwetsbaar zijn, omdat zij alleenstaand zijn dan wel lichamelijk beperkt, krijgen relatief vaak hulp van dorpsgenoten. Maar dit geldt niet voor alle kwetsbare groepen: ouderen met een laag inkomen krijgen juist weinig hulp van dorpsgenoten. Zij geven daarbij vaak aan dat zij geen behoefte hebben aan hulp van anderen. Deze combinatie kan duiden op sociaal isolement.

Vraagverlegenheid neemt toe op hoge leeftijd, hulp vaker via bemiddeling

In overeenstemming met het feit dat ouderen steeds minder dorpsbewoners om hulp zeggen te kunnen vragen, komt de hulp die zij van dorpsgenoten ontvangen steeds minder vaak tot stand doordat zij zelf om hulp vragen. Dit past in het beeld van een toenemende vraagverlegenheid. Dit kan voortkomen uit een afnemende wederkerigheid, want de hulp betreft ook steeds minder vaak een wederdienst. In plaats daarvan komt hulp juist vaker tot stand doordat de ander hulp aanbood. Ook komt hulp vaker tot stand door bemiddeling, vooral bij kwetsbare ouderen. Deze bemiddeling kan zowel van maatschappelijke instanties komen als van het eigen netwerk.

SCP-publicatie 2016-4, *Kleine gebaren. Het belang van dorpsgenoten voor ouderen op het platteland*, Lotte Vermeij, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, februari 2016, ISBN 978 90 377 0779 3.
Deze publicatie verschijnt alleen digitaal en is gratis te downloaden via www.scp.nl.

Persbericht

Voor inhoudelijke vragen:
Lotte Vermeij, 070-340 6264, l.vermeij@scp.nl.
Voor meer algemene informatie:
Persvoorlichting SCP, 070 – 340 7417, pers@scp.nl.